

**КЕНЖЕҒАЛИ САҒАДИЕВ
АТЫНДАҒЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
БИЗНЕС УНИВЕРСИТЕТТЕР**

**УНИВЕРСИТЕТ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БИЗНЕС
КЕНЖЕҒАЛИ САҒАДИЕВАНЫҢ
АТЫНДАҒЫ**

БЕКІТІЛДІ

Кенжеғали Сағадиев атындағы

ХБУ Ғылыми кеңесі

Хаттама №7, 20.01.2023 бастап

Төраға Махметова А.М.

ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ

БАҒДАРЛАМА

**КЕНЖЕҒАЛИ САҒАДИЕВА АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БИЗНЕС
УНИВЕРСИТЕТІ**

2023–2027 ЖЫЛДАРҒА

БАСЫЛЫМ 3

Белгіленген күнінен бастап қолданысқа енгізілді

Алматы, 2023 ж.

МАЗМҰНЫ

Құжат паспорты.....	
Бекіту парағы.....	
1. Қолдану саласы	5
2. Нормативтік сілтемелер.....	6
3. Жалпы ережелер.....	6
4. Терминдер мен анықтамалар	7
5. Академиялық адалдықтың негізгі принциптері	9
6. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бағдарламасының міндеттері	9
7. Университетте сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шараларды жүргізудегі міндеттер	10
8. Академиялық адалдық Лигасының құралдарын пайдалана отырып, оқу үдерісінде академиялық адалдық принциптерін енгізуді ұйымдастыру.....	10
9. ХБУ білім алушыларының оқу үлгерімін бақылау кезіндегі алдын алу шаралары.....	12
10. Білім алушылардың академиялық жұмыстарына қатысты алдын алу шаралары.....	13
11. ХБУ академиялық құжаттарын бұрмалауды алдын алу мақсатында шаралар	13
12. ХБУ ғылыми гранттарын игеру кезінде академиялық адалдық қағидаттарының сақталуын қамтамасыз ету шаралары.....	13
13. ХБУ қызметкерлерін жұмысқа қабылдау және жоғарылату кезінде академиялық адалдық қағидаттарының сақталуын қамтамасыз ету шаралары	14
14. ХБУ-ге талапкерлерді қабылдау кезінде академиялық адалдық қағидаттарының сақталуын қамтамасыз ету шаралары	14
15. ХБУ бос білім беру гранттарын бөлу кезінде академиялық адалдық қағидаттарының сақталуын қамтамасыз ету шаралары	14
16. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бағдарламасын іске асыру	15
17. ХБУ-дегі сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметті бақылау және талдау	15
18. Бағдарламаны іске асырудың күтілетін нәтижелері	16

Құжат паспорты

Құжат түрі	Ұйымдастырушылық құжаттама
Құжат атауы	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бағдарламасы (Стратегия)
Құжаттың мақсаты	Бағдарлама университетте сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты іске асырудың негізгі мақсаттары мен міндеттерін, нақты бағыттарын айқындап, әрбір қызметкердің атқаратын қызметіне, лауазымына қарамастан білім алу процесінде әрбір қызметкер мен студент үшін мінез-құлық моделін белгілейді.
Әзірлеуші	Сапаны қамтамасыз ету орталығы (СҚО)
Келісу	СҚО басшысы, заң кеңесшісі
Бекіту	ХБУ бірінші басшысы
Құжаттарды орындаушылар	ӘЖБП, ПОҚ, білім алушылар
Орындалуын бақылау	ХБУ бірінші басшысы, СҚО, НЖБФ деканы, заң кеңесшісі
Құжатқа қосымшалар	Жоқ
Нормативтік сілтемелер	- Қазақстан Республикасының Конституциясы (1995 жылғы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданған) (2022 жылғы 19 қыркүйектегі өзгерістер мен толықтырулармен) - «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V Заңы (05.01.2023 ж. өзгертулер мен толықтырулармен) - Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің міндетін атқарушының 2021 жылғы 10 желтоқсандағы No 587 бұйрығы. - Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 3 шілдедегі No 226-V ҚР ҚК (2023 жылғы 1 қаңтардағы өзгерістер мен толықтырулармен) - Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 5 шілдедегі No 235-V Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексі (07.01.2023 ж. өзгертулер мен толықтырулармен) - ХБУ ҚБ Тәртіптік комитеті туралы ереже, 30.12.21 No 6 хаттама.
Түпнұсқаның иесі	СҚО

Келісу парағы

Ереже келісілді:

Сапаны қамтамасыз ету орталығының басшысы

Қабдесов Қ.Т. _____

«___» _____ 2023 ж

Заң кеңесшісі

Алибекова А.Қ. _____

«___» _____ 2023 ж

Әзірлеуші:

Комплаенс офицер

Куатова А.Ш. _____

«___» _____ 2023 ж

СҚО project менеджері

Дузбаева Р.М. _____

«___» _____ 2023 ж

1. Қолдану саласы

1.1 Осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бағдарламасы (Стратегия) (бұдан әрі – Бағдарлама) «Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университетінде» (бұдан әрі – Университет немесе UIB) сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты іске асырудың негізгі мақсаттары мен міндеттерін, нақты бағыттарын айқындап, әрбір қызметкердің атқаратын қызметіне, лауазымына қарамастан білім алу процесінде әрбір қызметкер мен студент үшін мінез-құлық моделін белгілейді.

1.2 Қазақстан Республикасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мемлекеттік саясаттың басым бағыттарының бірі болып табылады. Ол сыбайлас жемқорлыққа қарсы қосымша шараларды жүзеге асырудың бірнеше бағытын қамтиды, соның ішінде қоғамда сыбайлас жемқорлық көріністеріне төзбеушіліктің қалыптасуын қамтамасыз ету мәселелері бар.

Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университетінің миссиясы: «Білімді қалыптастыру және өзгермелі әлемде Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуына белсенді әсер ететін заманауи құзыреттіліктерге ие, сұранысқа ие, табысты мамандарды дайындау». Университет қоғам қажеттіліктері үшін іргелі және қолданбалы зерттеулер жүргізетін, сондай-ақ халықаралық стандарттарға сәйкес студенттерге жоғары сапалы білім беру қызметтерін ұсынатын білікті топтың қызметін қолдау үшін тұрақты академиялық дәстүрлері бар инновациялық ғылыми білім беру ортасын жасайды.

ХБУ басымдық береді жеке тұлға мен теңдікті құрметтеу; бітірушілерді даярлау сапасы; оқытушылардың, қызметкерлердің және студенттердің академиялық еркіндігі мен жауапкершілігі; ғылыми нәтижелердің сенімділігі; этикалық мінез-құлық және **сыбайлас жемқорлыққа мүлдем төзбеушілік**; шешімдердің ұжымдық қабылдануы; ашықтық; ашықтық пен сенім; әлеуметтік жауапкершілік; икемділік пен сенімділік.

ХБУ сыбайлас жемқорлықтың кез келген түріне мүлдем төзбеушілік танытады және өз қызметкерлерінің қызметтік жағдайын пайдаланып, өздеріне, туыстарына немесе басқаларға заңсыз немесе заңсыз баю мақсатында пайдаланатын немесе әріптестерінің мұндай мінез-құлқын ынталандыратын кез келген әрекетке жол бермейді. Сыбайлас жемқорлыққа мүлдем төзбеушілікті насихаттай отырып, университет білім беру процесінің негізгі мақсаттарына қол жеткізуге және Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатын жүзеге асыруға ықпал етеді.

ХБУ ақпараттық ашықтық пен білім беру қызметтерінің қолжетімділігін қамтамасыз ету мақсатында студенттер мен қызметкерлердің сыбайлас жемқорлыққа қарсы дүниетанымы мен мінез-құлқын қалыптастыру және дамыту бойынша белсенді саясатын жалғастыра отырып, сыбайлас жемқорлықпен күресу үшін жүйелі жағдайлар жасау үшін осы Бағдарламаны (Стратегияны) әзірледі.

2. Нормативтік сілтемелер

Бұл Сыбайлас жемқорлыққа қарсы бағдарлама мына сілтемелерді қамтиды:

2.1 Қазақстан Республикасының Конституциясы (1995 жылғы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданған) (2022 жылғы 19 қыркүйектегі өзгерістер мен толықтырулармен)

2.2 «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V Заңы (05.01.2023 ж. өзгерістер мен толықтырулармен)

2.3 Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің міндетін атқарушының 2021 жылғы 10 желтоқсандағы № 587 бұйрығы.

2.4 Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 3 шілдедегі № 226-V ҚР ҚК (01.01.2023 ж. өзгертулер мен толықтырулармен)

2.6 Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексі 2014 жылғы 5 шілдедегі № 235-V (07.01.2023 ж. өзгертулер мен толықтырулармен)

2.7 ХБУ Әкімшілігінің Тәртіптік комитеті туралы ереже, №_6_30.12.21 бастап

3. Жалпы ережелер

3.1 Университет жоғары кәсіби және білім деңгейін, білім берудің жоғары сапасын, рухани-адамгершілік құндылықтарды, патриотизмді, зияткерлік және мәдени дамуды бірінші орынға қояды.

3.2 Университеттің басшылығы мен ұжымы сыбайлас жемқорлық көріністерін, сыбайлас жемқорлық мінез-құлқын, алаяқтықты, парақорлықты, сондай-ақ олардың пайда болуына ықпал ететін кез келген жағдайларды төзбейтін және қабылдауға болмайтын әрекет деп санайды.

3.3 Университет университет саясатының жалпы стратегиясын, мақсаттары мен міндеттерін, оның ішінде біртұтас үздіксіз білім беру процесінің ең маңызды құрамдас бөлігі ретінде оқу үдерісін қатаң түрде жүзеге асырады.

3.4 Университет өз қызметінде басшылыққа алады. Қазақстан Республикасының Конституциясы, Қазақстан Республикасының заңдары: «Білім туралы», «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы», сондай-ақ Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексі.

3.5 Университет Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес академиялық адалдықты қамтамасыз ету және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың алдын алу және оған қарсы тұру бойынша тиісті шараларды қабылдайды.

3.6 Университет оқытушылардың, студенттердің (магистранттар / магистранттар / докторанттар) және қызметкерлердің лауазымына және бұрынғы

жетістіктеріне қарамастан заңмен рұқсат етілмеген әрекеттер туралы құпиялылықты сақтай отырып, кез келген белгілерді қарайды.

3.7 Университет сыбайлас жемқорлықтың кез келген түріне мүлдем төзбеушілік танытады және өз қызметкерлерінің қызметтік жағдайын пайдаланып, өздеріне, жақындарына немесе басқаларға заңсыз немесе заңсыз баю мақсатында пайдаланатын немесе әріптестерінің мұндай мінез-құлқын көтермелейтін кез келген әрекеттеріне жол бермейді. Сыбайлас жемқорлыққа мүлдем төзбеушілікті насихаттай отырып, университет білім беру процесінің негізгі мақсаттарына қол жеткізуге және Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатын жүзеге асыруға ықпал етеді.

3.8 Университет студенттер мен қызметкерлердің сыбайлас жемқорлыққа қарсы дүниетанымы мен мінез-құлқын қалыптастыру және дамыту бойынша белсенді саясатын жалғастыра отырып, ақпараттық ашықтықты және білім беру қызметтерінің қолжетімділігін қамтамасыз ету мақсатында сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың жүйелі жағдайларын жасау бағдарламасын әзірледі.

4. Терминдер мен анықтамалар

4.1 Осы Бағдарламада келесі ұғымдар пайдаланылады:

Мерзімі	Анықтама
Сыбайлас жемқорлық – (латын тілінен <i>corruptio</i> – парақорлық)	Адамның өзіне берілген лауазымдық немесе қызметтік өкілеттіктерді жеке және/немесе мүліктік мүдделеріне заңсыз қол жеткізу мақсатында пайдалануынан тұратын заңсыз әрекет.
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес	Мемлекеттік органдардың, жергілікті өзін-өзі басқару органдарының, азаматтық қоғам институттарының, ұйымдардың және жеке тұлғалардың сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, сыбайлас жемқорлық қылмыстарын жасаған адамдарды жауапкершілікке тарту, олардың зардаптарын барынша азайту және/немесе жою жөніндегі үйлестірілген қызметі.
Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық	Тәртіптік, әкімшілік, қылмыстық немесе өзге де жауапкершілікке әкеп соғатын сыбайлас жемқорлықтың жеке көрінісі.
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат	Бұл мемлекеттік институттар мен азаматтық қоғамның сыбайлас жемқорлықтың теріс әсерін болдырмауға және азайтуға, сондай-ақ оның пайда болуына ықпал ететін себептер мен жағдайларды жоюға байланысты ғылыми негізделген, дәйекті және жүйелі қызметі.
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттың субъектілері	Мемлекеттік органдар мен жергілікті өзін-өзі басқару органдары, сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттың шараларын әзірлеуге және іске асыруға уәкілетті мекемелер, ұйымдар және жеке тұлғалар, азаматтар.
ХБУ сыбайлас жемқорлыққа қарсы	– әкімшілік-басқару персоналы; – факультет;

<i>саясаттың субъектілері:</i>	– білім беру және көмекші қызметкерлер, қызметкерлер; – MDA және DBA бойынша оқитын студенттер, магистранттар, докторанттар; – жоғары сапалы білім беру қызметтерін көрсетуге мүдделі жеке және заңды тұлғалар.
<i>Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу</i>	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар туғызатын немесе олардың таралуына ықпал ететін құбылыстар мен жағдайларды зерделеуге, анықтауға, шектеуге немесе жоюға бағытталған сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат субъектілерінің қызметі.
<i>Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың субъектілері</i>	Жәрдемақыларды заңсыз алу үшін өз мәртебесін қоғам мен мемлекеттің заңды мүдделеріне қайшы келетін тұлғалар, сондай-ақ мұндай жеңілдіктерді заңсыз беретін тұлғалар.
Белгілер мен аббревиатуралар Осы Бағдарламада келесі қысқартулар пайдаланылады: ҚР – Қазақстан Республикасы; ХБУ – Халықаралық бизнес университеті ҚР БҒМ – Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі; ӘБП – әкімшілік-басқару персоналы; ПОҚ – профессор-оқытушылар құрамы. ОӘЖ – оқу-әдістемелік жұмыс	
Келесі әрекеттер академиялық адалдық емес (адалдыққа сәйкес келмеу) болып есептеледі: - плагиат – бөтеннің еңбегінің қорғалған нәтижелерін, академиялық, ғылыми, зерттеушілік, журналистік және сараптамалық қызмет нәтижелерін қасақана немесе абайсызда, толық немесе ішінара заңсыз пайдалану, иемдену немесе билік ету, ол өзі туралы шынайы автор ретінде басқа адамдарға жалған мәліметтерді тарату; - көшіру – студенттің немесе қызметкердің басқа біреудің зияткерлік өнімін көшіруді көздейтін адал емес әрекеті; - қайталау – бір жұмысты әртүрлі бағалау мен талаптармен көрсету, оның ішінде студент оның авторы болса да, ПОҚ-ның алдын ала рұқсатынсыз басқа курста бұрын бағаланған кез келген жұмысты ішінара немесе толық өздікі ретінде көрсету әрекеті; - фальсификация – академиялық жазбаларды немесе басқа құжаттарды қолдан жасау; деректер (ғылыми эксперимент кезіндегі бақылаулар, жазбаларды бұрмалау, сауалнама нәтижелері); оқу жұмысындағы қолдар; оқу жұмысын қасақана қолдан жасау немесе бүлдіру; - жасыру – академиялық өнімдегі жалған ақпараттың әділетсіз ұсынылуы туралы ақпаратты өшіру және басу; зерттеулер мен эксперименттердің мәліметтері мен нәтижелерін ауыстыру; зерттеу барысында алынған жалған мәліметтерді ұсыну; - сөз байласу – басқа студент үшін тексерілуге және бағалауға жататын кез келген оқу жұмысын орындауға оқу үдерісінің субъектілерінің өзара келісімі.	

5. Академиялық адалдықтың негізгі принциптері

5.1 Академиялық адалдықтың негізгі принциптеріне мыналар жатады:

- Сауаттылық – студенттердің бағаланатын және бағаланбайтын оқу жұмысының түрлерін адал, лайықты орындауы;
- Автордың және оның құқық мирасқорларының құқықтарын қорғауды жүзеге асыру – авторлық құқық объектісі болып табылатын туындыларды авторлық құқықты тану және бағаланатын туындыларда басқа біреудің сөзін, ойын дұрыс жеткізу және ақпарат көздерін көрсету арқылы қорғау;
- Ашықтық – ашықтық, өзара сенім, студенттер мен оқытушылар арасындағы ақпарат пен идеялардың ашық алмасуы;
- Студенттердің құқықтары мен бостандықтарын құрметтеу – өз пікірі мен ойын еркін жеткізу құқығы;
- Теңдік – әрбір студент академиялық адалдық ережелерін сақтауды және оларды бұзғаны үшін бірдей жауапкершілікті қамтамасыз етеді.
- Кез келген нысандағы сыбайлас жемқорлықты тудыратын жағдайларды жоюға бағытталған кәсіби қызметті жүзеге асыру үшін еңбек ұжымының әрбір мүшесінің жауапкершілігі.
- Құрылымдық бөлімшелер басшыларының сеніп тапсырылған бөлімшеде сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат қағидаттарын бұзғаны үшін тікелей жауаптылығы, оның ішінде қызметтен босату және жұмыстан шығару.
- Құрылымдық бөлімше басшысының кәсіби қызметінде және өз әріптестері мен студенттерін бағалауда адалдығы мен бейтараптылығы, қызметтік міндеттерін атқару кезінде олардың ықпалынан тәуелсіздігі, басқалардың қызметтік этика нормаларын бұзуына жол бермеу және оның тарапынан мұндай бұзушылықтарға жол бермеу.

6. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бағдарламасының міндеттері

6.1 Осы бағдарламаның мақсаттары мынадан тұрады:

- білім беру жүйесінде сыбайлас жемқорлықтың тиімді және тиімді алдын алуға бағытталған шараларды қабылдауға және күшейтуге жәрдемдесу;
- Университетте университеттің беделіне нұқсан келтіретін қауіп ретінде сыбайлас жемқорлықтың кез келген көрінісін жою, оны қабылдамау, айыптау және айыптау және оның ұзақ мерзімді даму стратегиясын сәтті жүзеге асыру үшін моральдық, психологиялық және этикалық ахуалды құру;
- университеттің негізгі стратегиялық жоспарларын іске асыруға жауапты комиссиялар мен құрылымдық бөлімшелер қызметінің ашықтығы мен жариялылығын қамтамасыз ету;
- қызметкерлерді университетте жүргізіліп жатқан сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат туралы хабардар ету және ақпаратпен қамтамасыз ету;

– сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға, оған қарсы тұруға бағытталған кез келген заңды қызметті ынталандыру және қолдау және оның ішінде сыбайлас жемқорлық мінез-құлқына ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау бойынша шаралар қабылдау;

– ХБУ сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат субъектілерінің адалдығы мен парасаттылығын,, жауапкершілігін және дұрыс мінез-құлқын көтермелеу.

7. Университетте сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шараларды жүргізудегі міндеттер

7.1 ХБУ оқытушылары, қызметкерлері және студенттері мыналарға міндетті:

– университетте Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бағдарламасының ережелерімен танысу және оларды қатаң сақтау;

– заң бұзушылықтардың алдын алу үшін университетте әзірленген процедуралық ережелерді сақтай отырып, Қазақстан Республикасының паракорлық және сыбайлас жемқорлыққа қатысты заңнамалық және нормативтік құжаттарын қатаң сақтауға;

– сыбайлас жемқорлыққа қарсы қағидаттарды ұстану: қызметтік өкілеттіктерін асыра пайдалануға әкеп соғатын кез келген төлемдерді болдырмау және болдырмау, шаруашылық серіктестіктерден жеке пайда көрмеу;

– ақша, сыйлық және т.б. түріндегі қандай да бір сыйақы алу үшін өз лауазымы мен өкілеттігін асыра пайдаланбау, сыйлықтар пара алу әрекеті ретінде қарастырылуы мүмкін (ресми ұйымдардан сыйлықтар аз ақшалай болса (сыйлық сыйақы түрінде) қабылдануы мүмкін); ресми ұйымдардың үлкен құнды сыйлықтары Университеттің меншігі ретінде университетте сақтауға алынады, университет әкімшілігі бағалы сыйлықтар туралы ескертіледі);

– университет қызметкерлерді сыбайлас жемқорлық мәмілелеріне немесе келісімдеріне қатысудан бас тартқаны немесе орын алған немесе ықтимал сыбайлас жемқорлық әрекеттері туралы хабарлағаны үшін лауазымды тұлғалардың рұқсатсыз әрекеттерінен қорғауды қамтамасыз етеді.

8. Академиялық адалдық Лигасының құралдарын пайдалана отырып, оқу үдерісінде академиялық адалдық принциптерін енгізуді ұйымдастыру.

8.1 Академиялық адалдық Лигасының құралдарын пайдалана отырып, оқу үдерісінде академиялық адалдық принциптерін енгізуді ұйымдастыру кезінде жүзеге асырылады:

8.1.1 Курсты аяқтау үшін ХБУ талаптарын сақтау шартымен курсқа қысқаша кіріспе мүмкіндігімен студенттерді тегін жеке тіркеу тәртібін бақылау;

8.1.2 Жұмыстардың дәйексөздерін және үдерісін қадағалау;

8.1.3 Пәннің силлабусымен және курстың көрсетілген академиялық және академиялық емес талаптарымен танысу;

8.1.4 Курс жоспарында көрсетілген және студентке алдын ала ұсынылған аралық бағалауға қалыптастырушы және жиынтық бағалау критерийлерін қолдану. Студенттің студентпен алдын ала таныспай қолданылған бағалау критерийлеріне қарсы шығу мүмкіндігі бар;

8.1.5 Талапкерлерді қабылдау және тіркеудің электрондық тәртібі;

8.1.6 Тіркелген студенттер санына қатысты ХБУ талаптарына сәйкес пәнді, сабақ кестесін және оқытушыны жеке таңдау мүмкіндігі;

8.1.7 Студент ұсынған верификацияланған транскрипттерге, орта және орта кәсіптік оқу орындарына қатысты құжаттарға, сондай-ақ ұсынылатын ЖЖОКБҰ тізіміндегі ХАОК сертификаттарына сәйкес кредиттерді қайта есептеу процедуралары мен механизмдерінің кестеленген жүйесі.

8.1.8 Оқуға немесе ғылымға көбірек қызығушылық танытатын студенттерге және керісінше, академиялық қиындықтары бар немесе мотивациясы төмен студенттерге білім беру қолдауы, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар тұлғаларға қолдау көрсету;

8.1.9 Студенттерге әлеуметтік-психологиялық қолдау көрсету тетіктерін қолдану, өндірістік практиканы ұйымдастыруға және жұмысқа орналасуға көмектесу, оқу, жұмыс және студенттердің жеке өмірі арасындағы теңгерімді сақтау;

8.1.10 Студенттердің оқу материалдарына, инфрақұрылымға, студенттің академиялық және академиялық емес өміріне әсер ететін құжаттарға қол жеткізуін ұйымдастыру;

8.1.11 Қоғамның өзгермелі талаптарын көрсететін, негізгі құзыреттіліктерді, зияткерлік және академиялық дағдыларды дамытатын, сондай-ақ пәндерді таңдау еркіндігінің көлемін көрсететін жоғары білімнің базалық білімдерінің теңгерімін ескере отырып, оқу жоспарлары мен оқу бағдарламаларында пәндердің логикалық реттілігі және озық әлемдік тәжірибені көрсету;

8.1.12 Корпоративтік және/немесе өндірістік секторлармен өзара әрекеттесу механизмін ескере отырып, білім беру бағдарламаларына кәсіптік қызметке дайындық компоненттерін енгізу;

8.1.13 Студенттердің транскрипттерінде оқу нәтижелерін, академиялық және академиялық емес марапаттаулар мен айыппұлдарды тіркеу процедуралары мен механизмдері;

8.1.14 Білім беру бағдарламаларының тізімінде «Құқық негіздері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет» модулінің болуын бақылау;

8.1.15 Студенттер арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті дамыту шеңберінде «Адалдық сағаты» бейне-дәрістерін құру және трансляциялау;

8.1.16 Білім беру бағдарламаларының ерекшеліктерін ескере отырып, сыбайлас жемқорлыққа қарсы тақырыптар бойынша студенттердің бітіру жұмыстарының тақырыптарының тізімін жаңарту;

8.1.17 «Саналы ұрпақ» студенттік клубтарының қызметін ұйымдастыру.

9. ХБУ білім алушыларының оқу үлгерімін бақылау кезіндегі алдын алу шаралары

9.1 ХБУ білім алушыларының оқу үлгеріміне мониторинг жүргізу кезіндегі алдын алу шараларына мыналар жатады:

9.1.1 Қатыспағандар мен ағымдағы бағаларды электронды журналға уақытылы қою;

9.1.2 Белгіленген тәртіптен тыс бағаларды қосу/өзгерту, өшіру/қосу фактілерін анықтау мақсатында ХБУ ақпараттық жүйесін іріктеп талдау;

9.1.3 Семестрлік негізде әрбір пән бойынша оқыту сапасын тексеру және бағалау тәртібі;

9.1.4 Маңызды ауытқуларды анықтау мақсатында әртүрлі пәндер бойынша нақты студенттің оқу үлгеріміне іріктеп талдау жасау;

9.1.5 Ішкі құжаттарды, нормативтік рәсімдерді әзірлеу, емтихан материалдарын әзірлеу және емтихандарды өткізу;

9.1.6 Білім алушылардың жетістіктерін бағалаудың қолданылатын нысандарының тиімділігін талдау;

9.1.7 Жазбаша емтихан жұмыстарын іріктеп оқу (кодтардың болуы немесе ашық тексеру);

9.1.8 Апелляциялық хаттамаларды іріктеп тексеру;

9.1.9 Студенттердің қанағаттану индексін бағалау нәтижелерін талдау;

9.1.10 Сынақтарды әзірлеу құралдарының ақпаратты қорғау тәртібі, оларды құрастыру, сақтау және беру шарттарының құпиялылығы және дербестігі;

9.1.11 Тестілеу жүйесін басқарудағы әкімшілік құқықтар тізімі, қорытынды ведомостарды жасау механизмі, бағаларды транскриптке көшіру, бағдарламалық қамтамасыз етудің тәуелсіздігі мен қорғалуы;

9.1.12 Мемлекеттік қорытынды аттестаттау рәсімінің аудио-, бейне-жазбасы;

9.1.13 Студенттердің емтихан жұмыстарын шифрлау және объективті тексеру;

9.1.14 Қорытынды аттестаттау нәтижелерін және нақты студенттердің ағымдағы үлгерімін күрт сәйкессіздіктерді және олардың негізділігін анықтау тұрғысынан талдау;

9.1.15 Қорытынды аттестаттауды ұйымдастыру бойынша білім алушылар сауалнамасының нәтижелерін талдау (бопсалау, сыйлық сатып алу және т.б.);

9.1.16 Белгіленген тәртіпке сәйкестігін анықтау үшін аттестациялық комиссияның мүшелеріне сауалнама жүргізу;

9.1.17 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл қызметі және ММБ Бақылау орталығы білім беру мекемесіндегі сыбайлас жемқорлық деңгейін анықтау мақсатында студенттер мен профессорлық-оқытушылық құрам арасында

әлеуметтік сауалнама жүргізу арқылы ХБУ академиялық адалдық жағдайына мониторинг жүргізу.

10. Білім алушылардың академиялық жұмыстарына қатысты алдын алу шаралары

10.1 Студенттердің оқу жұмысына қатысты алдын алу шараларына мыналар жатады:

- Академиялық жұмыстарды плагиатқа тексеру туралы есептер дайындау (оның жоқтығы сыбайлас жемқорлыққа ықпал ететін фактор болып табылады);
- Студенттердің жеке жұмыстарын тексеру (кездейсоқ таңдамалы түрде, сонымен қатар плагиатқа тексеру жүргізу);
- Жалданған мердігерлер мен делдалдарды анықтау үшін ХБУ әлеуметтік желілердегі аккаунттарын тексеру;
- Осы мәселе бойынша студенттердің сауалнама нәтижелерін талдау.

11. ХБУ академиялық құжаттарын бұрмалауды алдын алу мақсатында шаралар

11.1 ХБУ академиялық құжаттарын бұрмалаудың алдын алу шараларына мыналар жатады:

- Берілген аттестаттармен және транскрипттермен салыстыра отырып, студенттерді оқуға қабылдау, ауыстыру және бітіру туралы бұйрықтардың шығарылуын қадағалау;
- Қорытынды бағаларды (емтихан ведомостарын) нақты студенттердің транскриптерімен салыстырып тіркеу (кездейсоқ таңдамалы түрде тексеру).

12. ХБУ ғылыми гранттарын игеру кезінде академиялық адалдық қағидаттарының сақталуын қамтамасыз ету шаралары

12.1 ХБУ ғылыми гранттарын іске асыру кезінде академиялық адалдық қағидаттарының сақталуын қамтамасыз ету шаралары мыналарды қамтиды:

- Аяқталған зерттеулерді плагиатқа тексеру;
- Ғылыми зерттеулер жарияланған басылымдардың ғылыми негізділігіне іріктеп талдау жүргізу;
- Қол жеткізілген нәтижелердің құнын бөлінген қаржыландыру көлемімен салыстыруды қамтамасыз ету.

13. ХБУ қызметкерлерін жұмысқа қабылдау және жоғарылату кезінде академиялық адалдық қағидаттарының сақталуын қамтамасыз ету шаралары

13.1 ХБУ қызметкерлерін жұмысқа қабылдау және жоғарылату кезінде академиялық адалдық қағидаттарының сақталуын қамтамасыз ету шаралары мыналарды қамтиды:

- Біліктілік талаптарына және кандидаттарды іріктеу критерийлеріне сәйкес қызметкерлерді жұмысқа қабылдау, ауыстыру/тағайындау туралы бұйрықтар шығару;
- Профессорлық-оқытушылық құрамды конкурстық және бәсекелестік негізде іріктеу механизмдерін қолдану және рәсімдердің ашықтығын бақылау;
- ХБУ қызметкерлерінің жұмысын бағалау және оларға еңбекақы төлеу ережелерін қолдану (KPI жүйесі);
- Қызметкерлерді бос жұмыс орындары туралы хабардар ету (белгіленген хабарландыру жүйелері арқылы).

14. ХБУ-не талапкерлерді қабылдау кезінде академиялық адалдық қағидаттарының сақталуын қамтамасыз ету шаралары

14.1 Үміткерлерді ХБУ қабылдау кезінде академиялық адалдық қағидаттарының сақталуын қамтамасыз ету шаралары мыналарды қамтиды:

- Абитуриенттердің жеке істерін қажетті сертификаттардың бар-жоқтығы, құжаттарды тапсыру мерзіміне сәйкестігі және түсуге арналған минималды баллға сәйкес келуі тұрғысынан тексеру;
- Абитуриенттердің ХБУ қабылдануға өтініштерін белгіленген қабылдау мерзіміне сәйкестігі бойынша тексеру;
- ХБУ қабылдау туралы бұйрық шығару (белгіленген мерзімдер мен студенттер құрамына қабылдау тәртібінің сақталуы).

15. ХБУ бос білім беру гранттарын бөлу кезінде академиялық адалдық қағидаттарының сақталуын қамтамасыз ету шаралары

15.1 ХБУ бос білім беру гранттарын бөлу кезінде академиялық адалдық қағидаттарының сақталуын қамтамасыз ету шаралары мыналарды қамтиды:

- ХБУ сайтында және студенттермен басқа да байланыс арналарында (әлеуметтік желілер, мессенджерлер, ақпараттық жүйелер және т.б.) үміткерлерді бос білім беру гранттарының бар екендігі туралы уақтылы хабардар ету;
- Қажетті құжаттарды ұсыну үшін толық пакет жинауға жеткілікті орынды мерзім белгілеу;;
- ХБУ алқалы органдары қабылдаған шешімдердің хаттамаларын және қатысуға ниет білдірген кандидаттардың құжаттарын дайындау;

- Студенттердің бос гранттардың болуы және конкурсқа қатысуға қолжетімділігі туралы хабардар болу деңгейі бойынша сауалнама жүргізу;
- Университеттің сыбайлас жемқорлыққа қарсы ISO 37001 немесе ҚР СТ 3049 стандартына сәйкестігін енгізу және растау.

16. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бағдарламасын іске асыру

16.1 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бағдарламасы университет басшылығына және барлық профессорлық-оқытушылық құрамға, қызметкерлерге, сондай-ақ студенттерге және университетте бірлескен қызметке тартылған тұлғаларға қолданылады.

16.2 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бағдарламасы университет қызметін реттейтін рәсімдік, нормативтік-құқықтық құжаттар мен ережелерге сәйкес жүзеге асырылады.

16.3 ХБУ қызметкерлеріне немесе оның атынан әрекет ететін тұлғаларға мемлекеттік немесе кез келген үшінші тұлғаларға өз мүдделерін заңсыз ілгерілетуге ықпал ету мақсатында ақша сыйақы, әртүрлі сыйлықтар ұсынуға, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық фактілері, әрекеттері немесе ықтимал жағдайлар туралы хабарлаған тұлғаларға моральдық немесе физикалық қысым көрсетуге тыйым салады.

16.4 Шетелдік әріптестерді немесе ресми тұлғаларды қабылдауға арналған шығындар қабылданған қаржылық нормаларға сәйкес орынды болуы керек және тіркелуге тиіс.

16.5 Қайырымдылық арналған қаржылық шығындар заңнамаға сәйкес жүргізіледі және қаржылық есептерде және тиісті құжаттарда тіркелуі қажет.

16.6 Бағдарламаның талаптарын кезең-кезеңімен іске асыру университет деңгейінде осы Бағдарламаны жүзеге асыру бойынша іс-шаралар жоспарын әзірлеу арқылы жүзеге асырылады.

16.7 Бағдарламаның мақсаттарына қол жеткізу үшін ішкі және сыртқы мониторинг қажет. Ішкі мониторинг және орындалуын бағалау сәйкес іс-шараны жүзеге асыратын тұлға тарапынан жүргізілсе, сыртқы мониторинг арнайы құрылған жұмыс тобы арқылы жүзеге асырылады.

17. ХБУ-дегі сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметті бақылау және талдау

17.1 Университеттің басқару органдарындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметтің маңызды құрамдас бөлігі – білім беру үдерісіне және университеттің өзге де қызмет бағыттарына қатысты ішкі есепті, бақылауды және талдауды тұрақты түрде жүргізу.

17.2 Университет сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылды тұрақты мониторингілейді және антикоррупциялық саясаттың іске асырылу тиімділігін бағалайды. Бұл үшін ішкі университеттік рәсімдік нормалардың сақталуына қатысты ішкі аудит жүргізіледі, сондай-ақ уәкілетті сертификаттау агенттіктерін

тарта отырып сыртқы аудит жүзеге асырылады. Бұл шаралар сыбайлас жемқорлық көріністерінің алдын алуға және оларды болдырмауға бағытталған.

17.3 ХБУ даму Бағдарламасын (стратегиясын) табысты жүзеге асыру – білім беру, ғылыми және тәрбие жұмыстарымен қатар, тиімді қаржылық-шаруашылық қамтамасыз етуді де көздейді.

17.4 Қаржылық-шаруашылық қызмет саласында антикоррупциялық саясатты іске асыру үшін ішкі қаржылық бақылауды қамтамасыз ету қажет. Оның негізгі мақсаты – бухгалтерлік есеп пен есептіліктің шынайылығын растау, сондай-ақ қаржылық-шаруашылық қызметті реттейтін ҚР қолданыстағы заңнамасының орындалуын қамтамасыз ету.

17.5 Ішкі бақылау жүйесі бухгалтерлік есепті дәл және уақтылы дайындауды, қателіктер мен бұрмаланулардың алдын алуды, сондай-ақ университет басшылығының бұйрықтары мен өкімдерінің толық әрі нақты орындалуын қамтамасыз етуге бағытталған.

17.6 Ішкі қаржылық бақылау рәсімдерінің уақтылы, дәл және үздіксіз сақталуы сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға, ықтимал қателіктерді болдырмау бойынша ұсыныстар әзірлеуге және антикоррупциялық дүниетанымды қалыптастыруға ықпал етеді.

18. Бағдарламаны іске асырудағы күтілетін нәтижелері

Осы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл Бағдарламасын іске асыру нәтижесінде мыналар күтілуде:

- қызметкерлердің, ПОҚ және білім алушылардың жемқорлықты қабылдауы туралы деректерді кешенді талдау арқылы жемқорлық түрлерінің даму үрдістерін анықтау;
- Университет қабырғаларында сыбайлас жемқорлықты тиімді жою мақсатында сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама мен стандарттардың жұмыс істеуін және толыққанды қолданылуын қамтамасыз ету;
- ХБУ қызметінің ашықтығы мен этикасы, сондай-ақ университеттегі сыбайлас жемқорлық белгілерін басшылықтың сезінуі;
- университет басшылығы мен ұжымының сыбайлас жемқорлыққа қарсы бірлескен әрекеттері.